

stort nok efter de Oplysninger, der foreligge i den offentliggjorte Statistik: Statistiske Meddelelser, dette Spørgsmaal vedrørende, fra Aaret 1906. Men numaa vi huske paa, at siden det Materiale, der er bygget paa de da offentliggjorte Tal, er blevet bekendt, er der sket eller foreslaaet to Udvidelser, nemlig en Udvidelse ved Loven af 1904, som er den nugældende Lov, og en Udvidelse til ved Forslaget her paa 1,000 Kr. Og der er ingen som helst Tvivl om, at den højtærede Landbrugsminister har Ret i den Betragtning; han fremsatte før, at det Tillæg, der dels er kommet og dels kommer ved den Udvidelse, vi forhaabentlig nu staa overfor at skulle gennemføre, vil i en overvejende Grad kunne anvendes til Indkøb af Jord, 1 Td. Land eller 2, til Indkøb af en Ko og maaske lidt mere. Bygningerne ville komme til at spille en forholdsvis ringe Rolle overfor de 1,000 Kr. I de Tilfælde, hvor man altsaa faar Jordloddens Areal udvidet med 1 til 2 Tdr. Land og Besætningens Størrelse — for nu at regne efter Kohold — med 1 Ko, er der ikke Tvivl om, at vi ere naaede til den Grænse med Hensyn til Areal og Kohold, hvor en Mand er i Stand til at erhverve det lige nødvendige for at kunne leve som selvstændig Husmand.

Saa kan der naturligvis rejses det Spørgsmaal — og det er særlig foranlediget ved Motiverne til det foreliggende Lovforslag —, om nu disse 2,000 Kr., jeg regner med som Forhøjelse fra 1899 og til nu, betegne en reel Forhøjelse eller kun ere en Forhøjelse, der gaar med til at betale dyrere Jord, dyrere Arbejdsløn ved Bygningers Opførelse o. s. v. Spørgsmaalet er ikke vanskeligt at besvare paa Grundlag af foreliggende officielle Oplysninger. I Tiden 1898—99 til 1905—06 — det sidste Aar, hvorfra der foreligger Oplysninger, som kunne bruges til Støtte i saa Henseende — finder man, at med Hensyn til Husmandsjord, d. v. s. Jord, der tilhører Ejendomsbesiddere med under 1 Td. Hartkorn, Landejendomsbesiddere vel at mærke, er Prisen paa Jord og Bygninger — ikke Besætning og Inventar medregnede — stegen med saadant noget som 10 pCt, knebent endda, en Stigning, der gaar med til Indkøb af Jord og Bygninger. Men endnu bliver der tilbage omtrent 1,500 Kr. — jeg regner med runde Tal — af de 2,000 Kr., som ere den reelle Forhøjelse af det Tilskud, der fra Staten ydes til Statshusmændene. Maa jeg indskyde den Bemærkning foranlediget ved, hvad den højtærede Landbrugsminister sagde før, at han

kunde godt tænke eventuelt at gaa til 6,500 Kr.: Ja vel, saa have vi der givet Erstatning for de 500 Kr., der ere forsvundne for Husmanden til dyrere Jord og dyrere Bygninger. Det skulde glæde mig, hvis det skete.

Nu bliver altsaa Spørgsmaalet: Er en Husmand virkelig i Stand til at leve af de Statshusmandslodder, der fremkomme efter det foreliggende Lovforslag? Efter det, som foreligger i de Oplysninger, vi have om Statshusene fra 1900 til 1904, er der ingen Tvivl om, at det Spørgsmaal vil blive besvaret bekræftende. Som det ærede Medlem fra Skanderborg berørte i Gaar, arbejde Statshusmændene saadan noget som Halvdelen af deres Arbejdstid for fremmede. 155 Dage om Aaret regnes som Gennemsnit af det Antal Dage, de arbejde for fremmed Landbrug. Dertil er der nu to Ting at bemærke. For det første, at paa det Tidspunkt, da den Statistik, hvortil det ærede Medlem støttede sig, er udarbejdet, var hele den Institution i sin Vorden, og der er ingen Tvivl om, at de Statshuslodder, der er Tale om, i den forløbne Tid ere undergaaede betydelige Forbedringer baade i Retning af bedre Drift af Jorden og Forøgelse af Besætningen. Og med en bedre Drift og en forøget Besætning er Manden i højere Grad i Stand til at leve af sin Bedrift alene, end han var, da den vedkommende Statistik blev udarbejdet. Alene det, at Statshusmændene faa Tid til at lægge deres Arbejdskraft paa Ejendommen, udvikler denne saadan, at de, selv om der i øvrigt ikke er sket nogen Forandring med de Lodder, de havde i 1904, i Dag ere langt bedre i Stand til at leve selvstændigt paa disse, end de var det i 1904. Det bliver altsaa et Spørgsmaal om, der er noget forkasteligt i, at vi muligvis stille disse Landarbejdere saaledes, at de i den første Tid, i deres yngre kraftige Dage, maa gaa noget paa Arbejde for fremmede, naar der er Udsigt til, at de kunne arbejde sig op til en selvstændig Stilling. Den sidste Udsigt have de i mindre Grad haft efter Loven af 1899 og i noget højere Grad efter Loven af 1904. Men efter Gennemførelsen af det foreliggende Forslag vil der blive meget lidt af Arbejde for fremmede, de ville utvivlsomt faa nok at gøre med Arbejde paa deres egen Bedrift, selv om der naturligvis bliver enkelte, der gaa ud og arbejde.

Saa kan det Spørgsmaal rejses, om man skal hjælpe disse Husmænd til at leve lige paa Grænsen af, hvad der er